

MASARYKOVA UNIVERZITA

Veřejná správa a informace
Ochrana osobních údajů
ve veřejné správě

NP305Zk Správní věda – 6. přednáška 11. 12. 2020

Petr Havlan

Osnova přednášky a její cíl

Veřejná správa a informace

základ právní úpravy

transparentnost vs. diskrétnost

právo na informace a svoboda projevu

omezení práva na informace a svobodu projevu

informační povinnost „povinných subjektů“

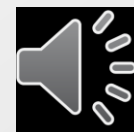
Ochrana osobních údajů ve veřejné správě

ochrana osoby a jejího soukromí

ochrana osobních údajů v českém právním řádu

změny ve veřejnoprávní ochraně osobních údajů

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

Osnova přednášky a její cíl

východiska veřejnoprávní úpravy ochrany osobních údajů

Nařízení

*zásady pro zpracování osobních údajů podle Nařízení a zákona
o ochraně osobních údajů*

práva subjektů údajů

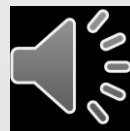
předávání osobních údajů do jiných států

Úřad pro ochranu osobních údajů

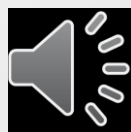
Cíl: cílem této přednášky je, aby studenti byli s to vymezit, co je podstatou vztahu veřejná správa a informace a co vše zahrnuje ochrana osobních údajů ve veřejné správě, resp. co obnáší její komplexní právní zajištění.

Základ právní úpravy

- ❏ ***princip otevřenosti a transparentnosti VS***
- ❏ právo na informace, resp. informační povinnost pro tzv. povinné subjekty (**čl. 17 LZPS**, obecná úprava v *zákoně č. 106/1999 Sb.*)

- ❏ ***princip diskrétnosti (nepřístupnosti)***
  - ❏ včetně : ***ochrany soukromí*** a před neoprávněným shromažďováním osobních údajů
  - ❏ (**čl. 7 a 10 LZPS**)

Transparentnost vs. diskrétnost

- ❏ náročnost **vymezování hranic** mezi oběma principy
  - ❏ řešením = **vyvažování, resp. poměřování**
  - ❏ (což je **projev principu proporcionality**)
  - ❏ /Pozn.: GDPR předpokládá v čl. 85 a 86/
- ❏ **založeno:**
  - ❏ **zákonem** /např. u veřejných činitelů – střet zájmů – z. č. 159/2006 Sb./, jinak
  - ❏ **rozhodovací praxí** (a **metodika**, zde MVČR, ÚOOÚ)
  - ❏ **soudní judikatura/přezkum/**(zejm. NSS, ÚS)
    - ❏ např. kdo je povinným subjektem; informace o platech a odměnách; kdo jsou příjemci veřejných prostředků dle z. č. 106/1999 Sb.
    - ❏ a také judikatura ESLP, SD EU

Právo na informace a svoboda projevu

☒ v principu zakotveno v **čl. 17 LZPS:**

- (1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.
- (2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.
- (3) Cenzura je nepřípustná.

Omezení práva na informace a svobodu projevu

❏ čl. 17 odst. 4 LZPS

❏ tedy pouze:

- formou zákona a

- ze stanovených důvodů:

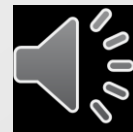
- ❏ ochrana práv a svobod druhých (osobnost, soukromí, osobní údaje, obchodní tajemství, autorská práva...)
- ❏ bezpečnost státu a veřejná bezpečnost
- ❏ ochrana veřejného zdraví a mravnosti

Informační povinnost „povinných subjektů“

☒ čl. 17 odst. 5 LZPS:

„Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.“

obecným zákonem v tomto smyslu je zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Ochrana osoby a jejího soukromí

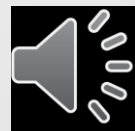
❏ čl. 7 LZPS

- (1) Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.
- (2) Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

❏ čl. 10 LZPS

- (1) Každý občan má právo, aby byla *zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.*
- (2) Každý má právo *na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.*
- (3) Každý má právo **na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.**

Ochrana osoby a jejího soukromí

☒ v mezinárodních smlouvách a právu EU

- **OSN** - Všeobecná deklarace lidských práv (zejm. čl. 12)
- **Rada Evropy** - evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 8), /ČR od r. 1992/; Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (CETS No.8) /ČR od r. 2011/

- **EU** - **Listina základních práv EU** (čl. 8).

☒ - **GDPR (General Data Protection Regulation)** navazuje na (zrušenou) směrnici 46/95/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

☒ kontinuita úpravy, pojmů a požadavků na ochranu osobních údajů

Ochrana osobních údajů v českém právním řádu

☒ **soukromoprávní** (tradiční) - občanský zákoník (§ 3, § 12 pod soukromou ochranou, § 77 a n. - jméno, § 81 a n. osobnost člověka (chráněny mj. důstojnost, vážnost, čest, soukromí a projevy osobní povahy)

☒ **veřejnoprávní**

- obecně z. č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- úprava vyvolána podmínkami informační společnosti (snadné operace s velkým množstvím dat, tedy i snadné zneužití)
- jde o věc veřejného zájmu, proto prosazována působením a prostředky veřejné moci (regulace, ÚOOÚ, sankce)
- trestní zákoník (§ 180)

Změny ve veřejnoprávní ochraně osobních údajů

- ❏ směrnice 46/95/ES **zrušena a nahrazena obecným nařízením o ochraně osobních údajů (GDPR)-2016/679**
- ❏ zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, **nahrazen zákonem č. 110/2019 Sb.**
- ❏ **dále:**
  - ❏ („Trestněprávní“) **Směrnice** Evropského parlamentu a Rady (EU) **2016/680** ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV
  - ❏ **zákon změnový** čili z. č. 111/2019 Sb. (mj. změna o.s.ř., s.ř.s., z. č. 106/1999 Sb.)

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů

- **Nařízení** Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice č.95/46/ES - GDPR
- účinné od 25. května 2018.
- **právní rámec** ochrany osobních údajů platný na celém území EU, který hájí práva jejích občanů proti neoprávněnému zacházení s jejich daty a osobními údaji
- **přímo závazný předpis**
- **umožňuje** (ve vícero ustanoveních) **odchyly pro úpravu členskými státy** (viz např. čl. 87–90)

Východiska veřejnoprávní úpravy ochrany osobních údajů

➤ **účel úpravy:** ochrana soukromí

➤ **rozsah působnosti úpravy:**

- zpracování osobních údajů podle Nařízení

- zpracování osobních údajů příslušnými orgány za účelem předcházení, vyhledávání nebo odhalování trestné činnosti, stíhání trestných činů, výkonu trestů a ochranných opatření, zajišťování bezpečnosti České republiky nebo zajišťování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, včetně pátrání po osobách a věcech

- zpracování osobních údajů při zajišťování obranných a bezpečnostních zájmů České republiky

- automatizované zpracování osobních údajů (výjimka dle čl. 2 odst. 2 písm. c/ Nařízení)

- postavení a pravomoc Úřadu pro ochranu osobních údajů

Východiska veřejnoprávní úpravy ochrany osobních údaj

- ❏ **vztah ke zvláštním zákonům** (např. *zákon o matrikách, zákon o evidenci obyvatel, zákon o archivnictví*) ale také viz reflexi ochrany osobních údajů ve správním řádu
- ❏ Nařízení je **lex generalis**, obsahující konkrétní režim, tj. **práva a povinnosti při nakládání s osobními údaji a obecné principy (zásady)** ochrany soukromí

Nařízení

☞ **respektuje:**

- **základy** (opřené o hodnoty) - **ústavní, mezinárodní a evropské** (posílené v evropském právním a správním prostoru)

/ze základů vycházejí principy zpracování (nakládání) OÚ/

☞ **respektuje, rozšiřuje a konkretizuje:**

- **principy nakládání s osobními údaji**

- **specifickou terminologii**

- **u veřejných institucí** (tj. „povinných subjektů“ podle z. č. 106/1999 Sb.) nutnost **nacházet proporcionalitu mezi zpřístupněním** (zveřejněním) informace **vs. ochranou soukromí** tam, kde to výslovně neřeší zákon; řešení napomáhají principy /a judikatura a metodika ÚOOÚ/

Nařízení

- ❏ **přebírá všechny dosavadní zásady ochrany a zpracování údajů**, na nichž unijní systém ochrany osobních údajů stojí a potvrzuje, že ochrana cestuje přes hranice současně s osobními údaji
- ❏ **přizpůsobuje právní rámec** ochrany osobních údajů dnešní době, k dosažení větší jednoty právního rámce ve všech zemích, na které dopadá
- ❏ **posiluje práva subjektů údajů**, přičemž usiluje o to, dosáhnout *sjednoceného výkladu Nařízení a dozoru* jednotlivými dozorovými úřady (u nás ÚOOÚ), a to na stejném základě a na stejné úrovni v rámci celé EU; mj. s cílem umožnit subjektům údajů snáze se domoci nápravy a ochrany
- ❏ **posiluje odpovědnost správců**

Nariadení

pojmy používané v Nařízení – čl. 4 („Definice“)

- vykazují specifický obsah a rozsah

- „**subjekt údajů**“ („SÚ“) - fyzická osoba, o jejíž údaje jde
- „**osobní údaj**“ (široce, obecně definován)
- „**zvláštní kategorie**“ (dříve „citlivý údaj“) - uzší okruh, výslovný výčet, zvýšená ochrana
- „**zpracování**“ osobních údajů (pojat velmi široce, znakem je systematičnost operací s osobními údaji)
- „**správce**“ – provádí zpracování a odpovídá za něj
- „**zpracovatel**“ – postavení odvozené od správce (zpracovává pro něho osobní údaje)

Nařízení

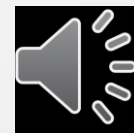
➤ další pojmy

- „omezení zpracování“ /obdoba dřívějšího „blokování“/ (odst. 3)
- „profilování“ (odst. 4)
- „pseudonymizace“ (odst. 5)
- „evidence“ (odst. 6)
- „porušení zabezpečení osobních údajů“ (odst. 12)
- „relevantní a odůvodněná námitka“ (správce) vůči návrhu rozhodnutí, nebo při posuzování souladu (odst. 24)
- „přeshraniční zpracování“,...
- **zejména pro soukromý sektor:**
  - • „hlavní provozovna“
  - • „podnik“, „skupina podniků“
  - • „závazná podniková pravidla“.

Nařízení

- Nařízení - zakládá dva komplexní principy

I. Princip odpovědnosti správce („OS“)

- správce odpovídá za **dodržení zásad zpracování**, které jsou uvedeny v čl. 5 odst. 1 Nařízení
- správce musí být schopen toto dodržení souladu **doložit** (k dokládání souladu budou mj. sloužit kodexy, osvědčení, certifikace, případně záznamy o činnostech zpracování)

II. Princip přístupu založeného na riziku („PZR“)

- správce již od počátku záměru, resp. koncipování zpracování osobních údajů musí brát v potaz povahu, rozsah, kontext a účel zpracování a přihlídnout k **pravděpodobným rizikům** pro práva a svobody fyzických osob, přičemž tomu musí přizpůsobit zpracování a (také) zabezpečení osobních údajů
- rozlišuje se **riziko** a **vysoké riziko** pro práva a svobody fyzické osoby
- na bázi uvedených principů se uplatňují konkrétní povinnosti, potažmo zásady

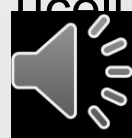
Zásady pro zpracování osobních údajů podle Nařízení a zákona o ochraně osobních údajů

☒ povinnosti správce a zpracovatele

(platí potud, pokud konkrétní ustanovení nestanoví odchylně, resp. pokud není využita možnost členského státu upravit, dle některých ustanovení, odlišně)

☒ obecné východisko – **souhlas subjektu údajů** (jde o zásah do soukromí osoby ústavně chráněné)

- ☒ v Nařízení je to jeden z „legitimních účelů“ pro zpracování (čl. 6)
- ☒ *podmínky souhlasu* - čl. 7 Nařízení
- ☒ *podmínky souhlasu* u dítěte - čl. 8 Nařízení

Zásady pro zpracování osobních údajů podle Nařízení a zákona o ochraně osobních údajů

povinnosti správce ve formě zásad čl. 5 a 6 Nařízení

- ❑ „zákonnost, korektnost, transparentnost“
- ❑ „účelové omezení“
- ❑ „minimalizace údajů“
- ❑ „omezení uložení“, jde tedy o jakousi minimalizaci časovou
- ❑ „přesnost“
- ❑ „integrita a důvěrnost“

vše v rámci „principu odpovědnosti správce“ (došlo ke zvýšení a rozšíření odpovědnosti správce (a zpracovatele), z čehož plyne redukce paternalistické role Úřadu pro ochranu osobních údajů)

❑ Pozn.

Podobně náročně „nastaveno“ také v zákoně o ochraně osobních údajů (zabezpečení osobních údajů před neoprávněným nebo i nahodilým přístupem, mlčenlivost, technická a organizační opatření k zajištění přijetí, provedení a dokumentování osobních údajů, posuzování rizik, přístupová práva, záznamy, ...)

Zásady pro zpracování osobních údajů podle Nařízení a zákona o ochraně osobních údajů

- ❑ „**zákonnost zpracování**“ - čl. 6 odst. 1 Nařízení
- ❑ zpracování je zákonné, pokud je **splněna nejméně jedna** z dále uvedených podmínek (a pouze v odpovídajícím rozsahu):
- ❑ „**souhlas**“ subjektu údajů
- ❑ nezbytné pro „**splnění smlouvy**“
- ❑ nezbytné pro „**splnění právní povinnosti**“
- ❑ nezbytné pro „**ochranu životně důležitých zájmů**“
- ❑ nezbytné pro „**splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci**“
- ❑ nezbytné pro „**účely oprávněných zájmů správce nebo třetí strany**“
- ❑ v Nařízení jsou stanoveny podmínky pro event. využití zpracovaných údajů pro jiný účel, než pro který byly shromážděny (archivnictví, statistika...)

Zásady pro zpracování osobních údajů podle Nařízení a zákona o ochraně osobních údajů

nové povinnosti při zpracování osobních údajů

liší se:

- ❑ podle správce či zpracovatele
- ❑ podle druhu, resp. rizikovosti zpracování, resp. podle míry ohrožení osobních údajů
- ❑ slouží k naplnění principů „OS“ a „PZR“
  - ❑ vést **záznamy o činnostech zpracování osobních údajů** (čl. 30 Nařízení)
  - ❑ provádět **posuzování vlivu zpracování na ochranu osobních údajů** (čl. 35 Nařízení)
    - ❑ vyžádat si **přechozí konzultaci** u dozorového úřadu – **ÚOOÚ** (čl. 36 Nařízení)

Zásady pro zpracování osobních údajů podle Nařízení a zákona o ochraně osobních údajů

nové povinnosti při zpracování osobních údajů

- ❑ **ohlásit** případ porušení zabezpečení osobních údajů **ÚOOÚ** (čl. 33 Nařízení)
- ❑ **oznámit** případ porušení zpracování osobních údajů **subjektu údajů** (čl. 34 Nařízení)
- ❑ **institucionální:**
  - ❑ **ustavit pověřence pro ochranu osobních údajů** a vytvořit podmínky pro jeho činnost (čl. 37–39 Nařízení)
    - ❑ *vždy* u orgánu veřejné moci a veřejného subjektu (s výjimkou soudů v rámci soudní pravomoci).

Práva subjektů údajů

čl. 12 až 22 Nařízení

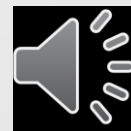
- právo na to být informován o zpracování osobních údajů (čl. 12)
- právo na přístup k osobním údajům (čl. 13-15)
- právo na **opravu**, resp. doplnění (čl. 16)
- právo na **výmaz** („být zapomenut“) (čl. 17)
- právo na **omezení zpracování** (čl. 18)
- právo na **přenositelnost** údajů (čl. 20)
- právo vznést **námitku** (čl. 21)
- právo **nebýt předmětem automatizovaného** individuálního rozhodování, včetně profilování (čl. 22)

právo na právní ochranu (čl. 77-82)

- právo na **stížnost**, na **soudní ochranu vůči ÚOOÚ** a **vůči správci** nebo zpracovateli, na **zastupování**, na **náhradu újmy**

Předávání osobních údajů do jiných států

- ☒ jde o zajištění standardů ochrany osobních údajů
- ☒ důležitou úlohu zde hraje Úřad pro ochranu osobních údajů
- ☒ v rámci EU nelze předávání osobních údajů bránit
- ☒ standardy zajištěny:
  - ☒ původně **Směrnici** Evropského parlamentu a Rady (EU) 95/46/ES
  - ☒ nyní obdobně **čl. 44 až 50 Nařízení**

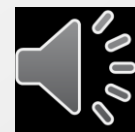
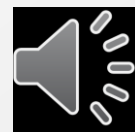
Úřad pro ochranu osobních údajů

- ❏ je **nezávislý dozorový orgán, který působí jako ústřední správní úřad** pro oblast ochrany osobních údajů
- ❏ **hlavní úkoly:** monitorovat a vymáhat uplatňování nařízení a dalších předpisů upravujících otázky ochrany osobních údajů (tedy působit jako dozorový úřad) a zvyšovat povědomí veřejnosti o ochraně osobních údajů
- ❏ **konzultační činnost** poskytuje správcům a subjektům údajů; zobecňuje ji a zveřejňuje
- ❏ **kontrolní činnost** se silnými oprávněními kontrolujícího; režim podle kontrolního řádu (z. č. 255/2012Sb.)
- ❏ **ukládá opatření k odstranění nedostatků**

Úřad pro ochranu osobních údajů

sankční pravomoc podle Nařízení

- ☒ ukládání správních pokut (čl. 83)
- ☒ další sankce (čl. 84)

sankční pravomoc podle ZZOÚ

- ☒ projednávání přestupků a ukládání pokut (61-65)

sankční pravomoc podle dalších zákonů

- ☒ (služby elektronické společnosti, střet zájmů, evidence obyvatel, rodné číslo,...)

rozhodnutí Úřadu ***podléhají soudnímu přezkumu*** ve správním soudnictví (předchází mu rozklad k předsedovi Úřadu)

Prameny ke studiu

- Skulová, S. a kol. ***Základy správní vědy***. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 184-191

- zdroje informací k Nařízení zejména:
  - ▣ A. pro obce a kraje
    - ▣ **Ministerstvo vnitra ČR:** www.mvcr.cz/gdpr/

  - ▣ B. obecně, včetně soukromého sektoru
    - ▣ **Úřad pro ochranu osobních údajů:** www.uoou.cz